

Motion till riksdagen

1985/86:571

Arne Andersson i Ljung m. fl. (m)

Förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budget-

året 1986/87, m. m. (kompletteringsproposition)

(prop. 1985/86:150)

I kompletteringspropositionen 1985/86:150 föreslår regeringen bl. a. åtgärder för att öka virkesutbudet. Åtgärderna kan indelas i två kategorier, dels de som syftar till att stimulera fram mer virke, dels de som syftar till att tvinga fram mer virke. Anledningen till förslagen sägs vara att brist på virke varit ett av de största hindren för skogsindustrins utveckling samt att import av vedråvara är en samhällsekonomisk förlustaffär.

Svenskt virke är förhållandevis dyrt beroende bl. a. på att de klimatologiska betingelserna medför en relativt långsam tillväxt av skogen. Den långsamma tillväxten har emellertid också positiva effekter. Virket blir av bättre kvalitet. Den höga ambitionsnivån och det aktiva skogsbruk som bedrivs i Sverige medför att den långsiktiga produktionen av skogsråvara ökar. Men det medför också att kostnaderna blir högre än i våra konkurrentländer, där skogsbruket bedrivs extensivt. En stor andel av virkespriset är hänförligt till arbetskostnader. Löneläget påverkar således också priset på virket.

Importen av vedråvara får bl. a. ses mot denna bakgrund. Sverige har för närvarande en kontinuerlig import av ved från bl. a. Danmark. Danmark är att betrakta som ett naturligt fångstområde för svensk skogsindustri, allra helst som egen förädlingsindustri i stort sett saknas. Import är ett naturligt sätt att komplettera råvaruförsörjningen. Den ger också möjligheter till en ökad flexibilitet hos industrin.

Skogsindustrins utveckling måste ses över hela konjunkturcykler för att relevanta slutsatser skall kunna dras. I slutet av 1970-talet var svensk skogsindustri en industrigren i kris. En föråldrad struktur och den djupa lågkonjunkturen var huvudorsakerna. En smärtsam strukturrationalisering och bantning av industrin följde.

Under 1980-talet har marknadssituationen hittills varit sådan att det inte har varit aktuellt med en expansion av industrin. Kapacitetsutnyttjandet har dock varit bättre än tidigare. En högre vidareförädlingsgrad har också eftersträvat. Därför är det märkligt att, som regeringen gör, påstå att det är för dålig tillgång på vedråvara som hållit tillbaka utvecklingen av skogsindustrin.

En större avverkningsvolym i Sverige skulle emellertid vara fördelaktigt från många synpunkter. Avverkningsmogen skog bör utnyttjas av industrin och ny mer högavkastande skog planteras i dess ställe.

Otvivelaktigt skulle mer skog kunna avverkas än vad som görs i dag. Åtgärder för att tvinga fram virke ur skogen är dock principiellt förkastliga.

Om målet för avverkningen är en jämn försörjning av vedråvara till industrin leder det till misshushållning med virke. Det är slöseri med resurser att avverka och sälja när priserna är låga och man kanske bli tvungen att importera vedråvara till höga priser när det svenska virket inte räcker i högkonjunktur. En fungerande marknadsekonomi löser problemet med avverkningsfördelningen på bästa sätt. Blir nettoersättningen för skogsägaren tillräckligt stor ökar dennes villighet att avverka. Samspelet mellan pris och utbud har hittills fungerat tillfredsställande. Det normala tillståndet i en marknadsekonomi är att kortsiktiga obalanser på grund av ändrade förutsättningar ständigt uppstår. Under vissa perioder har industrin således upplevt en knapphet på råvara, samtidigt som skogsägarna ansett att virkespriserna varit för låga. I en planekonomi däremot bestäms såväl kvantiteter som priser av politiker eller statstjänstemän. Detta medför en stelbenthet och att företag kan förhindras att få tillgång till råvara om de skulle behöva den.

Många skogsägare finner det i dag inte mödan värt att avverka sin skog eftersom utbytet efter skatt blir så magert. Vi hälsar därför med tillfredsställelse förslaget om möjligheter till ökad insättning på skogskonto. Vi delar dock inte regeringens uppfattning att denna möjlighet skall vara tidsbegränsad. Därför bör riksdagen avslå förslaget till lag om tillfälliga regler för insättning på skogskonto. I stället bör skogskontolagen (1954:142) 2§ första – tredje styckena ändras så att regeringens förslag permanentas. En annan åtgärd för att förbättra ersättningen efter skatt till skogsägarna är att förlänga tiden som medlen får stå inne på skogskontot till 15 år. De villkor bankerna i dag erbjuder för skogskonton varierar ganska kraftigt. Med tanke på lönsamheten är det av stor vikt att få bästa avkastning på insatta medel. Kontohavarna bör därför ges möjlighet att flytta sina skogskonton till den bank de finner förmånligast. För detta krävs ett tillägg till skogskontolagen (1954:142) 9§. Med tanke på angelägenhetsgraden bör riksdagen besluta om detta med ikraftträdande den 1 juli 1986.

Det är ett steg i rätt riktning att gränserna för den högsta tillåtna slutavverkningen höjs. Vi anser emellertid att begränsningsregeln är helt obehövlig. Vi har därför tidigare krävt att den paragraf som reglerar detta skall utgå. Vi upprepar nu detta krav liksom vårt krav om en total översyn av skogsvårdslagen.

Regeringen föreslår en ökning av anslaget till skogsvårdsstyrelserna med 8,5 milj. kr för utökad information och tillsyn. De som har störst intresse av att få tillgång till virke, dvs. skogsindustrin, skall naturligtvis aktivt gå ut och söka råvaran. De skall inte förlita sig på att statliga myndigheter genom t. ex. ökad information skall göra arbetet åt dem. Det finns dock ett behov att informera s. k. passiva skogsägare om skogsvårdslagens krav. Skogsvårdsstyrelsernas verksamhet bör inriktas på att nå dessa skogsägare. Det kan ske genom omdisponeringar av nuvarande verksamhet. Anslaget behöver därför inte ökas. Vilken effekt på virkesutbudet sådana informationsinsatser får är svårt att i dag kvantifiera.

Regeringen föreslår att anslaget till den översiktliga skogsinventeringen (ÖSI) skall ökas. Vi anser liksom tidigare att ÖSI inte bör bedrivas så ambitiöst. Vi har i dessa sammanhang krävt en minskning av skogsvårdsavgif-

ten. För att finansiera minskningen vill vi minska anslaget Bidrag till skogsvård med 117 milj. kr. Minskningen av anslaget bör fördelas så att anslaget till ÖSI minskar med 9 milj. kr och bidraget till lågproducerande skogsbestånd, s. k. paragraf 5:3-skogar, helt tas bort. Den sistnämnda åtgärden kan också bidra till att värdefull natur sparas.

Mot. 1985/86:571

Skogsvårdsavgiften

Skogsvårdsavgiften utgör för närvarande 0,8% av det taxerade skogsbruksvärdet. Med tanke på den svaga lönsamhet de areella näringarna uppvisar är detta inte acceptabelt. Merparten av denna avgift är dessutom att betrakta som en skatt på skogsnäringen.

Från principiell synpunkt är en punktskatt av detta slag förkastlig. Skogsvårdsavgiften bör därför i princip avvecklas. I ett första steg bör den sänkas från 0,8% till 0,3% av skogsbruksvärdet fr. o. m. den 1 juli 1986. En avgift för att finansiera för skogsnäringarna gemensamma angelägna åtgärder behövs dock. En arbetsgrupp med representanter för näringen och regeringen bör snarast tillsättas. Gruppens uppgift skall vara att utreda och fastslå vilka angelägenheter som kan anses vara gemensamma för näringen och hur dessa skall finansieras. Ett exempel på sådana angelägenheter är trygghetsförsäkringen för skogsbrukare.

Regeringen för nu fram tankegångar från strukturutredningens betänkande (SOU 1983:71). Det föreslås att varje delägare av en skogsfastighet skall erlägga en minsta skogsvårdsavgift. Regeringens förslag innebär att alla som har en fastighet eller del av en fastighet vars skogsbruksvärde är mindre än 37 500 kr. får en skatteskärpning. Regeringen ökar alltså skatten för mindre företag. Dödsbon äldre än fyra år som inte beskattas som handelsbolag skall åsättas en minimiavgift på 1000 kr. Skatteökningen på grund av införandet av en minimiavgift torde uppgå till brutto ca 30 milj. kr. Vi motsätter oss dessa förslag. Skatten är, som tidigare nämnts, enligt vår mening redan för hög. Riksdagen bör därför avslå förslaget till lag om ändring i lagen (1946:324) om skogsvårdsavgift. I konsekvens med detta borde riksdagen också avslå förslaget till lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt. Men eftersom vi motsätter oss denna skatt bör hela lagen upphävas.

Jordförvärvslagen

Av propositionen framgår också att jordbruksdepartementet avser att göra en översyn av jordförvärvslagstiftningen med anledning av strukturproblemen i jord- och skogsbruket. Dessa har belysts av strukturutredningen. En majoritet av utredningens ledamöter – alla utom moderata samlingspartiets representant – ansåg att jordförvärvslagen skulle skärpas. Bl. a. följande förslag aktualiserades.

- Varje förvärv av andel i fastighet skall förvärvsprövas även vid släktförvärv och arv.

- En samägd fastighet skall kunna övertas av en av lantbruksnämnden godkänd delägare och till ett av lantbruksnämnden godkänt pris.
- Lantbruksnämndernas förköpsrätt utökas.
- I områden med strukturplan skall samtliga fastighetsförvärv – även arv till bröstarvingar – förvärvsprövas.

Vi är negativa till att strukturutredningens förslag genomförs. Det skulle innebära att den enskilde markägarens rätt till sin egendom ytterligare urholkas.

Vi vill i stället minska statens inflytande över jordförvärven. Som ett första steg bör prisprövningen tas bort och arvsbrev och förvärvslagar bringas i överensstämmelse med varandra. Vi anser att ägandet bör spridas till allt fler i stället för att koncentreras. Förvärv av deltidjordbruk måste tillåtas för att skapa möjligheter att behålla en levande landsbygd. Skälen till detta finns närmare redovisade i vår motion 1985/86:Jo217. Med anledning av de nya uppgifter om en jordförvärvsutredning som ges i propositionen upprepar vi nu kravet att hela jordförvärvslagen bör bli föremål för en förutsättningslös parlamentarisk utredning.

I propositionen föreslås att juridiska personer som t. ex. sågverk skall få större möjlighet att förvärva skogs- och jordbruksfastigheter inom nuvarande lagstiftningsram. En följd av en sådan tillämpning kan bli att markpriserna går upp. Erfarenheterna har dessutom hittills visat att förädlingsföretag med egen skogsmark ofta är attraktiva uppköpsobjekt för större förädlingsföretag. Det är skogen som har efterfrågats medan själva industrin lagts ned. Problemkomplex av detta slag bör belysas i den av oss krävda utredningen.

Långsiktiga åtgärder

För att på sikt garantera en god tillgång till skogsråvara bör de enskilda skogsägarna ges bättre möjligheter till egna initiativ. Den nuvarande skogsvårdslagstiftningen är alltför detaljstyrande. Vi har under ett antal år krävt att den skall förenklas. Motiven för detta utvecklas närmare i våra motioner 1985/86:Jo307 och 1984/85:2038. I den sistnämnda finns förslag till förändring av nuvarande skogsvårdslag. Med detta förslag som grund bör riksdagen besluta att regeringen företar en översyn av skogsvårdslagen.

Luftföroreningarna är ett aktuellt hot mot skogens långsiktiga produktionsförmåga. Även om det är kontinenten som hittills har drabbats värst har skogsskador börjat uppträda också i Sverige. För att minska luftföroreningarna måste förbränningen minskas såväl i Sverige som utomlands. Lättast åstadkomms detta genom ett ianspråktagande av sådan energi som inte ger luftföroreningar. För den förbränning som oundvikligen måste ske skall hårda reningskrav ställas.

En hög virkesproduktion kräver också att markberedningsåtgärder, t. ex. dikning, företas. Regeringen har nyligen lagt ett förslag om principförbud mot markavvattnings av skogsmark förespeglande naturvårdsskäl. Detta har vi gått emot i motion 1985/86 Jo549. Där redogör vi också för hur våtmarkerna kan få ett bättre skydd än de har i dag.

En åtgärd som skulle ha en såväl kort- som långsiktig effekt på skogsavverkningen är att vid byggande av skogsvägar skall vid beskattning redan första året avdrag för samtliga kostnader få göras mot intäkt av skogsfastighet.

Det bör ankomma på utskottet att utforma erforderliga författningsändringar.

Hemställan

Med anledning av vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen avslår förslaget till lag om tillfälliga regler för insättning på skogskonton,
2. att riksdagen beslutar ändra 2§ första – tredje styckena skogskontolagen (1954:142) till
 - a) nittio procent av den på beskattningsåret belöpande köpeskilningen för skog, som har avyttrats genom upplåtelse av avverkningsrätt,
 - b) sjuttio procent av den på beskattningsåret belöpande köpeskilningen för avyttrade skogsprodukter samt
 - c) sjuttio procent av saluvärdet av skogsprodukter, som under beskattningsåret har tagits ut för förädling i egen rörelse,
3. att riksdagen beslutar om en förlängning av löptiden för medel på skogskonton till 15 år,
4. att riksdagen beslutar att till skogskontolagen (1954:142) 9§ tillägga

att överförande av skogskonto från en bank till en annan bank inte skall medföra att medlen tas upp som intäkt av skogsbruk,

5. att riksdagen avslår förslaget om ökning av anslaget till skogsvårdsstyrelsernas myndighetsuppgifter,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om omprioritering av skogsvårdsstyrelsernas uppgifter,
7. att riksdagen med ändring av tidigare beslut beslutar att för budgetåret 1986/87 till *Bidrag till skogsvård m. m.* anslå 173 000 000 kr.,
8. att riksdagen beslutar att skogsvårdsavgiften fr. o. m. den 1 juli 1986 skall tas ut med 0,3% av skogsbruksvärdet,
9. att riksdagen hos regeringen begär att en arbetsgrupp tillsätts med syfte att förbereda en avveckling av skogsvårdsavgiften,
10. att riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i lagen (1946:324) om skogsvårdsavgift,
11. att riksdagen beslutar upphäva lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt i konsekvens därmed avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
12. att riksdagen beslutar upphäva den s. k. prisprövningsparagrafen i jordförvärvslagen,
13. att riksdagen beslutar att arvsberättigade släktingar skall slippa förvärvsprövning enligt jordförvärvslagen,

14. att riksdagen hos regeringen begär utredning om jordförvärvs-
lagstiftningen i enlighet med vad som i motionen anförts,
15. att riksdagen beslutar om en översyn av skogsvårdslagen i enlig-
het med vad som i motionen anförts,
16. att riksdagen beslutar att vid byggande av skogsvägar vid be-
skattning medge att avdrag för hela kostnaden får göras mot intäkt av
skogsfastighet.

Mot. 1985/86:571

Stockholm den 13 maj 1986

L. Arne Andersson (m)

i Ljung

Sven Eric Lorentzon (m)

Jens Eriksson (m)

Ivar Virgin (m)

Ingrid Hemmingsson (m)

Ingvar Eriksson (m)

Bertil Danielsson (m)

Göthe Knutson (m)

Sven Munke (m)

Arne Svensson (m)

Karl-Gösta Svenson (m)